

Αθήνα, 10 Μαΐου 2022

Αρ. Πρωτ.: 5

Προς: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

α) Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. **Κ. Σκρέκα**

e-mail: secmin@ypen.gr

β) Υφυπουργό Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος, κ. **Ν. Ταγαρά**

e-mail: secdepmin.per@ypen.gr

γ) Γ.Γ. Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος, κ. **Ευθ. Μπακογιάννη**

e-mail: gramchora@ypen.gr

ΘΕΜΑ: Υπόμνημα ΣΕΜΠΧΠΑ επί της δημόσιας διαβούλευσης του Σχεδίου Νόμου του ΥΠΕΝ με τίτλο: «Εκσυγχρονισμός της Αδειοδοτικής Διαδικασίας Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας – Β' Φάση, Αδειοδότηση Παραγωγής και Αποθήκευσης Ηλεκτρικής Ενέργειας, Πλαίσιο Ανάπτυξης Πιλοτικών Θαλάσσιων Πλωτών Φωτοβολταϊκών Σταθμών και Ειδικότερες διατάξεις για την Ενέργεια και την Προστασία του Περιβάλλοντος»

Αξιότιμοι Κύριοι,

Ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου που διέπει την αδειοδότηση των εγκαταστάσεων ΑΠΕ, έρχεται σε μία εξαιρετικά κρίσιμη συγκυρία για την ενέργεια και το κλίμα. Δεδομένων των ευρωπαϊκών στόχων που αυτή στιγμή βρίσκονται σε συνολική αναθεώρηση¹ καθώς και των λοιπών πρωτοβουλιών για το κλίμα (ευρωπαϊκός κλιματικός νόμος και αναμενόμενος εθνικός κλιματικός νόμος) και την ενεργειακή μετάβαση (δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση), είναι αναγκαίο η ελληνική πολιτεία να αξιοποιήσει καταλλήλως όλα τα διαθέσιμα μέσα για την έγκαιρη ανταπόκριση σε αυτή την κοσμογονία μετασηματισμών και αλλαγών.

Στο πλαίσιο αυτό, ο σύγχρονος χωρικός σχεδιασμός καλείται να ανταποκριθεί στη διασφάλιση της βιώσιμης χωρικής οργάνωσης, γεγονός που ανακλάται σε όλες τις σύγχρονες εφαρμογές. Από τα νέα τοπικά και ειδικά πολεοδομικά σχέδια που περιέχουν ειδικές προβλέψεις για την κλιματική αλλαγή, τα αναμενόμενα εδαφικά σχέδια που τίθενται στον πυρήνα του -ευρωπαϊκού και εθνικού- σχεδιασμού για την δίκαιη μετάβαση έως το νέο Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, το οποίο αναμένεται, όπως είναι φυσικό, να έχει καταλυτικό ρόλο στην υλοποίηση της ευρωπαϊκής πράσινης συμφωνίας και των φιλόδοξων στόχων του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα - ΕΣΕΚ (που αναμένεται να επικαιροποιηθούν προκειμένου να γίνουν ακόμη πιο φιλόδοξοι).

Η ύπαρξη σαφών στόχων σε όλους τους τομείς που καλείται ο σύγχρονος χωρικός σχεδιασμός να κατευθύνει ή/και να ρυθμίσει κατά περίπτωση, αξιολογείται ως στοιχείο κομβικής σημασίας για την

¹ Στο πλαίσιο του πακέτου μέτρων Fit for 55 για την υλοποίηση της πράσινης συμφωνίας έχει περιληφθεί μεταξύ άλλων σημαντικών δράσεων και η αναθεώρηση της Οδηγίας 2018/2001 για τις ΑΠΕ προκειμένου η συμμετοχή των ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας να ανέλθει στο 40% (από τον σημερινό στόχο του 32%) έως το 2030.

επιτυχημένη πορεία των κατά περίπτωση πολιτικών (ενεργειακών, αναπτυξιακών κλπ.). Είναι συνεπώς εξαιρετικά κρίσιμο, να περιληφθούν στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα οι αναθεωρημένοι εθνικοί στόχοι για την ενέργεια και το κλίμα στα επιμέρους χωρικά σχέδια, προκειμένου να ληφθούν υπόψη από τον εν εξελίξει χωρικό σχεδιασμό.

Στο πλαίσιο των προωθούμενων ρυθμίσεων για την περαιτέρω απλοποίηση των αδειοδοτικών διαδικασιών για τις εγκαταστάσεις ΑΠΕ καθώς και για την θέσπιση ενός ειδικότερου πλαισίου για τις εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας, ανακύπτουν ορισμένα κρίσιμα ζητήματα σε σχέση με τις διαδικασίες και το προωθούμενο μοντέλο χωρικής οργάνωσης των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων, τις οποίες παραθέτουμε αναλυτικά στις ειδικές παρατηρήσεις. Η εμπειρία από την σχεδόν 15-ετή εφαρμογή του ΕΧΠ-ΑΠΕ, συμπεριλαμβανομένης και της κρίσης του συγκεκριμένου σχεδίου από το ΣτΕ, όπως αναλύεται και στη συνέχεια, προβάλλει ορισμένα ζητήματα που θα πρέπει να εξεταστούν κατά προτεραιότητα από τον νομοθέτη, προκειμένου να μην δημιουργηθεί ανασφάλεια δικαίου ή/και ακύρωση σημαντικών σχεδίων, θέτοντας με αυτό τον τρόπο σε διακινδύνευση τους φιλόδοξους στόχους της χώρας, και εν τέλει το ίδιο το περιβάλλον.

Αναφορικά με τις ρυθμίσεις που άπτονται των χωροταξικών και πολεοδομικών θεμάτων θα θέλαμε να επανέλθουμε αφενός στα ζητήματα που εξακολουθούν να τίθενται αναφορικά με την υλοποίηση και λειτουργία του Μητρώου Πιστοποιημένων Αξιολογητών Χωρικών Μελετών, δεδομένου του κομβικού ρόλου που θα έχουν για την επιτυχημένη πορεία του Προγράμματος Πολεοδομικής Μεταρρύθμισης και αφετέρου στην ελλιπή εκπροσώπηση στο Κεντρικό Συμβούλιο Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων του πλέον εξειδικευμένου και αρμόδιου επιστημονικού κλάδου των Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Ανάπτυξης.

Ειδικές Παρατηρήσεις

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ - Β΄ ΦΑΣΗ

Άρθρο 4. Στάδια αδειοδότησης σταθμών Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Συμπαράγωγής Ηλεκτρισμού – Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης

Αναφορικά με τον προσδιορισμό των ειδικότερων κατηγοριών χώρου στις οποίες επισημαίνεται ότι επιτρέπεται η εγκατάσταση σταθμών ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ, οι σταθμοί αποθήκευσης και τα συνοδευτικά έργα (παρ. 4), απαιτείται, για λόγους συμβατότητας με τον χωροταξικό σχεδιασμό, οι όποιες αναφορές να γίνονται με την επιφύλαξη των διατάξεων του κατά περίπτωση θεσμοθετημένου χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού.

Περαιτέρω, εκφράζονται σοβαρές επιφυλάξεις ως προς τη συμπερίληψη των σταθμών αποθήκευσης ενέργειας σε όμοιο καθεστώς χωροθέτησης με τις εγκαταστάσεις ΑΠΕ χωρίς προηγουμένως να έχει αναλυθεί -σε επίπεδο τουλάχιστον αιτιολογικής έκθεσης- η σκοπιμότητα και συμβατότητα της συγκεκριμένης λύσης. Ιδίως, η δυνατότητα χωροθέτησης των σχετικών εγκαταστάσεων σε δασικές εκτάσεις μέσω της παραχώρησης τους για 22 έτη (σύμφωνα με το άρθρ. 94 του Σχεδίου Νόμου «Παραχώρηση θαλάσσιου χώρου – Σύμβαση μίσθωσης – Μίσθωμα») εγείρει προβληματισμούς

σχετικά με την υποβάθμιση του περιβάλλοντος και τη διακινδύνευση των δασικών οικοσυστημάτων σε αυτές τις εκτάσεις.

Όμοια ζητήματα ανακύπτουν όχι μόνο για τις περιπτώσεις εγκαταστάσεων ΑΠΕ που συνδυάζουν συστήματα αποθήκευσης, αλλά και για τις μεμονωμένες χωροθετήσεις συστημάτων αποθήκευσης που σήμερα δεν προβλέπονται στο ΠΔ 59/2018 περί χρήσεων γης. Υπενθυμίζεται ότι, πολύ πρόσφατα, όμοια ζητήματα είχαν ανακύψει σε σχέση με τη χωροθέτηση άλλων ειδικών χρήσεων (αναφερόμαστε στα Κέντρα Δεδομένων και τεχνολογικής υποστήριξης επιχειρήσεων και λοιπές συνοδευτικές δραστηριότητες - Data Centres), όπου η λύση που επιλέχθηκε ήταν τελικώς η τροποποίηση ΠΔ 59/2018, προκειμένου να παρασχεθεί η αναγκαία ασφάλεια δικαίου.

Κρίνεται επομένως σκόπιμο στο πλαίσιο του παρόντος νομοσχεδίου, να επαναξιολογηθεί σε συνολική βάση το πλαίσιο των απαραίτητων ρυθμίσεων που αφενός θα διέπουν εφεξής το σύστημα σχεδιασμού για τη χωροθέτηση των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων και αφετέρου να διερευνηθούν περαιτέρω τυχόν νομικά κενά και ασυμβατότητες από τη σκοπούμενη ένταξη των εγκαταστάσεων αποθήκευσης σε όμοιο καθεστώς χωροθέτησης με τις εγκαταστάσεις ΑΠΕ.

Τέλος, δεδομένου ότι η διεθνής εμπειρία, προβάλλει συγκεκριμένες μορφές οργανωμένης χωρικής ανάπτυξης για τις δραστηριότητες αποθήκευσης (ειδικά δίκτυα, συγκεκριμένου τύπου οδοποιία, περιφράξεις, αποστάσεις ασφαλείας κλπ.), που δεν αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο του παρόντος, προτείνεται να ληφθεί σχετική μέριμνα (ενδεχομένως μέσω κάποιας σχετικής εξουσιοδοτικής διάταξης που εξειδικεύσει το πλαίσιο χωρικής ανάπτυξης και οργάνωσης).

Άρθρο 21 - Αποστάσεις ασφαλείας ανεμογεννητριών

Δεδομένου ότι αυτή την περίοδο βρίσκεται σε εξέλιξη στο ΥΠΕΝ η μελέτη αξιολόγησης και αναθεώρησης για το Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο των εγκαταστάσεων ΑΠΕ (ΦΕΚ 2464/2008), το οποίο περιέχει ειδικότερες ρυθμίσεις και διατάξεις σχετικά με τις αποστάσεις για τη διασφάλιση της λειτουργίας και απόδοσης των αιολικών εγκαταστάσεων (Παράρτημα ΙΙ), κρίνεται σκόπιμο οι όποιες αναγκαίες ρυθμίσεις να αποτελέσουν αντικείμενο διεξοδικότερης ανάλυσης και επεξεργασίας στο πλαίσιο του εν εξελίξει σχεδιασμού.

Σημειώνεται ότι οι εξαιρετικά μεγάλες καθυστερήσεις που καταγράφουν οι διαδικασίες αξιολόγησης του θεσμοθετημένου χωροταξικού σχεδιασμού, δεν θα πρέπει να αποτελούν αφορμή για παράκαμψη του σχεδιασμού μέσω ad hoc ρυθμίσεων, οι οποίες δεν έχουν τύχει της συνταγματικής επιβεβλημένης αξιολόγησης από την επιστήμη της χωροταξίας.

Προτείνεται η απόσυρση του άρθρου και η κοινοποίηση του στους ειδικούς επιστήμονες που μελετούν, αποτιμούν και σχεδιάζουν το νέο χωροταξικό καθεστώς. Σε κάθε περίπτωση η πρόβλεψη της παρ. 6 ότι μέσω του Κανονισμού μπορούν ανά πάσα στιγμή να διαφοροποιούνται οι συγκεκριμένες αποστάσεις, θέτει ζητήματα όχι μόνο σχεδιασμού αλλά και ισονομίας.

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Πλαίσιο ανάπτυξης πιλοτικών θαλάσσιων πλωτών φωτοβολταϊκών σταθμών

Άρθρο 90 - Διαδικασία χωροθέτησης και αδειοδότησης

Στην παρ. 6 προβλέπεται ότι το ΚΕ.ΣΥ.ΧΩ.Θ.Α. εκδίδει βεβαίωση περί του επιτρεπτού της χωροθέτησης ενός Πιλοτικού Θαλάσσιου Πλωτού Φωτοβολταϊκού Σταθμού (ΠΘΠΦΣ), γεγονός που κατά τη γνώμη μας υπερβαίνει τις αρμοδιότητες του συγκεκριμένου Συμβουλίου. Οι περιοχές στις οποίες επιτρέπεται η χωροθέτηση ΠΘΠΦΣ θα έπρεπε να ορίζονται στα χωροταξικά σχέδια, σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο (τομεακά).

ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Άρθρο 124 - Μητρώο πιστοποιημένων αξιολογητών χωρικών μελετών – Τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 95 του ν. 4759/2020, &

Άρθρο 125- Παραβάσεις – Διοικητικές κυρώσεις – Προσθήκη άρθρου 95Α στον ν. 4759/2020

Η ενεργοποίηση του Μητρώου Αξιολογητών Χωρικών Μελετών, αναμένεται να συμβάλει καθοριστικά όχι μόνο στην υποβοήθηση της δημόσιας διοίκησης κατά τον έλεγχο και παραλαβή των χωρικών μελετών αλλά και στην ουσιαστική βελτίωση και ποιότητα των τελικών παραδοτέων. Κρίσιμο στοιχείο για την ανταπόκριση στο ομολογουμένως πρωτόγνωρο για τα ελληνικά δεδομένα εγχείρημα ολοκλήρωσης του πολεοδομικού σχεδιασμού και στα στενά χρονοδιαγράμματα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, αναμένεται να είναι η όσο το δυνατόν καλύτερη προδιαγραφή του ρόλου, του έργου και των διαδικασιών που θα ακολουθούνται από τους Αξιολογητές. Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται να αντληθεί σχετική εμπειρία από τους Αξιολογητές των προγραμμάτων του Αναπτυξιακού Νόμου, καθώς η παροχή σχετικών οδηγιών και κατευθύνσεων προς τους Αξιολογητές έχει συμβάλει σε ένα υψηλό επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών.

Σχετικά με τις προβλεπόμενες Παραβάσεις - Διοικητικές κυρώσεις, σημειώνεται ότι ενδέχεται να λειτουργήσουν αποτρεπτικά, όχι λόγω του αυστηρού πλαισίου που εισάγουν αλλά κυρίως λόγω των σημαντικών κενών και αβεβαιοτήτων που προκαλούν. Για παράδειγμα, δεν προσδιορίζεται ποιο είναι το αρμόδιο όργανο που θα κρίνει εάν ο αξιολογητής ορθώς επικαλείται λόγους σύγκρουσης συμφερόντων, γεγονός που επιβάλλει άρνηση ανάθεσης. Υπάρχει σημαντικό νομικό κενό ποιοι θα είναι τελικά οι συγκεκριμένοι λόγοι, καθώς ενδέχεται κατά την κρίση της διοίκησης αυτοί οι λόγοι να μην συνιστούν αιτία άρνησης ή το αντίστροφο.

Όμοια ζητήματα φαίνεται ότι ανακύπτουν σε σχέση με την υπαιτιότητα του Αξιολογητή σε περίπτωση μη τήρησης των προθεσμιών. Με τις προωθούμενες ρυθμίσεις είναι πολύ πιθανόν να ανακύψουν σύνθετα διοικητικά ζητήματα απόδοσης και μετάθεσης ευθυνών, που θα τορπιλίσουν εν τέλει τους χρόνους ολοκλήρωσης του σχεδιασμού.

Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται να αποσαφηνιστούν τα αρμόδια όργανα ελέγχου και επιβολής των ποινών, οι σχετικές διαδικασίες καθώς και οι ειδικότερες παράμετροι και οι ειδικώς αιτιολογημένοι λόγοι που θα συνιστούν παράβαση καθήκοντος και θα ενεργοποιούν με τη σειρά τους την προβλεπόμενη ποινή.

Στο πλαίσιο αυτό, οι όποιες ρυθμίσεις προτείνεται να περιληφθούν στο προβλεπόμενο ΠΔ που θα τύχει και του προληπτικού ελέγχου του ΣΤΕ, προκειμένου να αρθούν οι όποιες αβεβαιότητες που σε τελική ανάγνωση επηρεάζουν ένα μεγάλο εθνικό στοίχημα: την πολεοδομική μεταρρύθμιση.

Άρθρο 130 - Συγκρότηση Κεντρικού Συμβουλίου Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων

Σχετικά με την εκ νέου ανασυγκρότηση του ΚΕΣΥΠΟΘΑ, κρίνεται απαραίτητο να επανέλθει η εκπροσώπηση του Συλλόγου Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΕΜΠΧΠΑ) ως του πλέον αντιπροσωπευτικού και εξειδικευμένου φορέα εκπροσώπησης της ειδικότητας.

Τέλος, ο ΣΕΜΠΧΠΑ θα ήθελε να εκφράσει τον προβληματισμό του σχετικά με τις προωθούμενες ρυθμίσεις, καθώς ο συνεχής αποκλεισμός της ειδικότητας, εν προκειμένω σε επίπεδο επίσημων θεσμών και οργάνων στα οποία παραδοσιακά είχε σημαντική παρουσία και συνεισφορά όχι μόνο λειτουργεί εις βάρος της ανάπτυξης και του σχεδιασμού του χώρου, αλλά ωθεί πολλούς εξειδικευμένους μηχανικούς να καταφεύγουν στο εξωτερικό, όπου η ειδικότητα πέρα από περιζήτητη είναι και ευρέως διαδεδομένη.

Με εκτίμηση,

Η Πρόεδρος

Ο Γεν. Γραμματέας

Αιμιλία Αλεξανδροπούλου

Νικόλαος Κουκούλας